

Sprawozdanie z inauguracyjnego posiedzenia
Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego przy KNP PAN
w kadencji 2024-2027

Inaugurujące drugą kadencję działań posiedzenie Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego odbyło się w dniu 18.10.2024, z wykorzystaniem aplikacji Microsoft Teams (w domenie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Członkami Sekcji w kadencji 2024-2027 zostali:

1. Prof. dr hab. Magdalena Piorunek – przewodnicząca (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań)
2. Prof. dr hab. Andrzej Radziejewicz-Winnicki – vice przewodniczący (prof. senior Uniwersytet Śląski, Katowice)
3. Prof. UAM dr hab. Joanna Kozielska - sekretarz sekcji (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań)
4. Prof. dr hab. Barbara Kromolicka (Uniwersytet Szczeciński, Szczecin)
5. Prof. UK dr hab. Barbara Skałbana (Uczelnia Korczaka, Warszawa)
6. Prof. PSW dr hab. Bożena Wojtasik (Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim, Starogard Gdańsk)
7. Prof. UJK dr hab. Paulina Forma (Uniwersytet im Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce)
8. Prof. DSW dr hab. Elżbieta Siarkiewicz (Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wrocław)
9. Prof. dr hab. Wołk Zdzisław (Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra)
10. Dr Drabik-Podgórna Violetta (Uniwersytet Wrocławski, Wrocław)

Program obrad:

12:00-12:30 – wprowadzenie do problematyki działań Sekcji i Zespołu - prof. dr hab. Magdalena Piorunek- przewodnicząca Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego;

Wolne głosy

12:45-13:30 – wystąpienie prof. UAM dr hab. Małgorzaty Grzywacz – Instytut Kulturoznawstwa, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu:

Diakonijność jako zjawisko społeczne. Kościoły ewangeliczne i ich wpływ na rzeczywistość - perspektywa polska i europejska

13:30-14:00 - Dyskusja

Udział w inauguracyjnym spotkaniu wzięli:

Prof. dr hab. Magdalena Piorunek

Prof. dr hab. Andrzej Radziejewicz-Winnicki

Prof. dr hab. Jolanta Lenart

Prof. dr hab. Wołk Zdzisław

Prof. dr hab. Barbara Kromolicka

Prof. UK dr hab. Barbara Skałbania

Prof. PSW dr hab. Bożena Wojtasik

Prof. UJK dr hab. Paulina Forma

Prof. DSW dr hab. Elżbieta Siarkiewicz

Prof. dr hab. Małgorzata Grzywacz

Prof. UMCS dr hab. Klimkowska Katarzyna

Prof. UAM dr hab. Joanna Kozielska

Prof. UJK dr hab. Mariola Wojciechowska

Prof. UMCS dr hab. Małgorzata Kuśpit

Prof. DSW dr hab. Alicja Czerkawska

Dr Ewa Dębska

Dr Iwona Werner

Dr Żaneta Garbacik

Dr Agnieszka Skowrońska-Pućka

Dr Joanna Nawój-Połoczańska

Dr Drabik-Podgórną Violetta

Dr Anna Kławsiuć-Zduńczyk

Dr Marlena Woźniak

Dr Maja Piotrowska

Przebieg spotkania:

1. Powitanie uczestników spotkania przez Przewodniczącą Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk - prof. dr hab. Magdalenę Piorunek. Przywołując definicję Oddziału Psychologii Doradczej przy Amerykańskim Towarzystwie Psychologicznym Prof. M. Piorunek zdefiniowała poradnictwo jako *pomaganie poszczególnym jednostkom w pokonywaniu przeszkód znajdujących się na drodze do ich osobistego rozwoju (...) oraz w optymalnym pobudzaniu indywidualnych źródeł tego rozwoju*¹, wspominając zaś definicję A. Jones wskazującą, iż poradnictwo to *proces ułatwiający poszczególnym osobom pogodzenie się z własnym życiem – takim jakim ono jest – a w ostatecznym rachunku pomagający osiągnąć większą dojrzałość poprzez nauczenie się brania odpowiedzialności i podejmowania decyzji za samego siebie*, wprowadziła uczestników spotkania w jego tematyczny zakres, określając, iż poradnictwo stanowi formę niesienia pomocy człowiekowi w sytuacjach trudnych i rozwiązywaniu problemów. Przewodnicząca określiła, iż poradnictwo bywa utożsamiane z doradztwem i jest traktowane jako działanie społeczne, interakcja międzysobowa, polegająca na dostarczeniu przez doradcę rad, porad, wskazówek radzącemu się lub jako działalność instytucji poradniczych, z kolei - z punktu widzenia polityki społecznej jako forma pomocy. Poradnictwo wiąże się więc z zachowaniami prospołecznymi polegającymi na niesieniu pomocy drugiemu człowiekowi, które ma trzy podstawowe cele:

-pokonywanie życiowych problemów;

-pełniejsze wykorzystanie niewykorzystanych lub niedostatecznie wykorzystanych szans oraz

-ułatwienie jednostce samopomocy w codziennym życiu.

Służyć zatem może zarówno realizacji celów terapeutycznych, jak i promocyjno-optymalizacyjnych. Poradnictwo współwystępuje i wiąże się między innymi z takimi działaniami pomocowymi, jak wsparcie społeczne, terapia, interwencja kryzysowa, pomoc socjalna, mogąc być rozpatrywane:

- w kontekście mikrospołecznym jako relacja pomocowa (z takimi obszarami refleksji, jak np.: podmiotowość uczestników relacji, ich autonomia, motywacje wchodzenia w relacje, ich uwarunkowania);

-jako działalność służąca określonym efektom (z takimi obszarami refleksji, jak np. problem definiowania tych efektów i ich mierzenia, związków z innymi oddziaływaniami, jak wychowanie, edukacja, profilaktyka);

-jako działalność instytucji, grup formalnych i nieformalnych w przestrzeni rzeczywistej i wirtualnej;

-w skali makrospołecznej jako komponent polityki społecznej i edukacyjnej.

Poradnictwo wiąże się z różnymi obszarami (dziedzinami) pomagania i adresowane jest do zróżnicowanych kategorii odbiorców:

-jednostek w sytuacjach stresowych, trudnych, krytycznych, w sytuacji występowania kryzysów normatywnych i nienormatywnych w biegu ich życia;

- grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem rodziny, grupy rówieśniczej, w tym klasy szkolnej, grup pracowniczych;

-jednostek i grup zmierzających do optymalizowania swojego funkcjonowania.

Dotyczyć może obszaru edukacji, uczestnictwa w rynku pracy (z uwzględnieniem tranzycji między tymi formami aktywności), funkcjonowania w rodzinie, funkcjonowania pozazawodowego, związanego z animacją środowiska społecznego czy realizacją personalnych zainteresowań i aktywności wolnoczasowej.

Przewodnicząca przedstawiła następnie informacje ogólne na temat wyborów do Sekcji, jej struktury oraz określiła cele, inaugurującego działalność Sekcji, spotkania. Podkreślała zamysł kontynuowania dotychczasowej 4-letniej działalności Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego KNP PAN. Wskazując aktualne cele działalności Sekcji odwołała się do:

-krytycznego namysłu nad istniejącymi nurtami poradnictwa, pomocy i wsparcia społecznego oraz wypracowywanie nowych teorii z tego obszaru;

- interparadygmatycznego, transdyscyplinarnego badania obszaru działań pomocowych;

-interdyscyplinarnego dyskursu nauki i praktyki, związanego z poradnictwem i jego różnymi odmianami;

- rozwoju współpracy między instytucjami, organizacjami, jednostkami zajmującymi się w/w zagadnieniami, które następnie zostały omówione i poszerzone.

Kolejnym istotnym elementem stały się rozważania służące ustaleniu zakresu, szczegółowej tematyki i form współdziałania na okres czteroletniej kadencji (2024-2027). Jej rezultatem stały się ustalenia dotyczące:

-spotkań o naukowym charakterze (dwa razy w ciągu roku akademickiego (jedno spotkanie w semestrze)). Sekcja Poradnictwa Pedagogicznego pochylać się będzie ponadto nad zadaniami, które wpisują się w zakres aktywności Komitetu Nauk Pedagogicznych, a które dotyczą bezpośrednio kwestii poradnictwa, wsparcia, pomocy i interwencji, takich jak:

-analizowanie i ocena rozwoju nauk pedagogicznych w tym zakresie;

-rozważanie istotnych problemów pedagogiki w obszarze związanym z poradnictwem;

- organizowanie sesji i konferencji naukowych oraz upowszechnianie wyników badań naukowych w obszarze wsparcia społecznego, interwencji i poradnictwa pedagogicznego;
- przygotowywanie publikacji indywidualnych i ewentualnie podsumowującej na koniec kadencji Sekcji;
- w miarę możliwości inicjowanie i rozwijanie współpracy z zagranicznymi organizacjami i ośrodkami naukowymi, których obszarem zainteresowań jest tematyka wpisująca się w zakres zainteresowań członków Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego;
- kontynuowanie współpracy z Katedrą Unesco i siecią *UNITWIN international network, Life designing interventions for decent work and sustainable development* oraz Naukowym Towarzystwem Poradniczym;
- przygotowywanie ekspertyz naukowych, których tematem przewodnim są poradnictwo, wsparcie, pomoc i wszelkie działania im towarzyszące;
- diagnozowanie stanu oświaty - z uwzględnieniem zwłaszcza obszarów skoncentrowanych na poradnictwie pedagogicznym;
- diagnozowanie obszaru naukowych eksploracji badawczych koncentrujących się wokół tematyki poradnictwa i przygotowanie mapy ośrodków i osób zajmujących się poradnictwem;
- kształcenie kadr akademickich i oświatowych w dziedzinie pedagogiki - w obszarze poradnictwa, wsparcia, interwencji i pomocy;
- w razie zgłoszonego zapotrzebowania ocenianie poczynąń reformatorskich w systemie edukacji narodowej – w obszarze dotyczącym poradnictwa np.: edukacyjno-zawodowego, wsparcia i działań o charakterze interwencyjno-pomocowych;
- opracowywanie nowych koncepcji i propozycji rozwiązań modelowych dotyczących obszaru poradnictwa pedagogicznego, wsparcia, pomocy i interwencji oraz organizowania badań w mniejszych zespołach badawczych uzależnionych od zainteresowań naukowych poszczególnych członków Sekcji.
- dalszą współpracą z powołanym w roku 2020 Zespołem Poradnictwa Pedagogicznego KNP PAN, wspierającego inicjatywy i działania Sekcji.

Ważnym elementem spotkania stało się zaproszenie Przewodniczącej do udziału w organizowanej przez Zakład Poradnictwa Społecznego Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz w VI Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Wielowymiarowość pomocy, wsparcia społecznego i poradnictwa Perspektywa interdyscyplinarna, która odbędzie się w dniach 3-4 kwietnia 2025 roku. Profesor Piorunek przybliżyła uczestnikom spotkania obszary tematyczne konferencji, wskazując, iż naukową refleksję przewidziano wokół następujących zagadnień: Kierunki rozwoju poradnictwa –

wymiar temporalny (przeszłość, teraźniejszość, wyzwania przyszłości); wymiar filozoficzno-etyczny, prawny, socjologiczny, polityczno-ekonomiczny, organizacyjny działań pomocowych; poradnictwo na rzecz zrównoważonego rozwoju; poradnictwo w systemie edukacji – wymiary poradnictwa, adresaci pomocy, osoby wspierające; poradnictwo w systemie pomocy społecznej – wymiary działań pomocowych; poradnictwo w systemie resocjalizacji – specyfika, aspekty funkcjonalne, podstawy teoretyczne i praktyczne rozwiązania, wymiary poradnictwa profesjonalnego i nieprofesjonalnego; wymiary poradnictwa realizowanego w świecie realnym (rzeczywistym) i w świecie wirtualnym; praktyka pomagania – rozwiązania nowe i „na nowo” odczytane z uwzględnieniem poradnictwa niedyrektywnego (np.: coachingu).

2. Na prośbę prof. Piorunek, przewodniczącej sekcji, głos zabrała prelegentka- prof. dr hab. Małgorzata Grzywacz – Zakład Semiotyki Kultury, Instytut Kulturoznawstwa UAM. Prelegentka zajmuje się naukowo religią jako elementem kultury, duchowością chrześcijańską, religijnością w systemach totalitarnych, działalnością św. Edyty Stein, historią Żydów w krajach niemieckojęzycznych. Jest sekretarzem naukowym Centrum Badań im. Edyty Stein w UAM oraz laureatką tegorocznej prestiżowej Nagrody św. Edyty Stein. Prof. Grzywacz przedstawiła tezy swojego wystąpienia zatytułowanego: *Diakonijność jako zjawisko społeczne. Kościoły ewangeliczne i ich wpływ na rzeczywistość - perspektywa polska i europejska.*

Wykład rozpoczął się od wyjaśnienia terminu „diakonia”, który pochodzi z języka greckiego i oznacza „służbę”. W sensie biblijnym odnosi się do służby na rzecz ludzi w potrzebie, realizowanej z empatią i oddaniem. Prelegentka zwróciła uwagę na symbolikę krzyża koronnego, który ilustruje głęboką teologię diakonijną: krzyż jako znak cierpienia i śmierci oraz korona jako symbol nadziei i zmartwychwstania. Ten motyw ukazuje, że poprzez wiarę w Jezusa Chrystusa możliwe jest pokonanie trudności i śmierci.

Następnie przedstawiono historyczne korzenie działalności diakonijnej, które sięgają czasów sprzed Wielkiej Schizmy Wschodniej w 1054 roku. W okresie reformacji Marcina Lutra działalność ta została na nowo zorganizowana, co związane było z koniecznością odnowy struktur kościelnych i społecznych. Władza świecka przejęła wtedy odpowiedzialność za organizację wsparcia społecznego. Przywołano przykład Leisnig, gdzie przepisy regulowały zarządzanie pieniędzmi przeznaczonymi na pomoc potrzebującym.

W kolejnej części prelekcji omówiono rozwój działań diakonijnych w społecznościach ewangelicznych, ze szczególnym uwzględnieniem krajów skandynawskich i niemieckojęzycznych. Wskazano na ewangelicyzm misyjny w obszarze wewnętrznym

(skierowanym na parafię) oraz zewnętrzny odniesiony do szerszych społeczności. Przytoczono przykłady znanych ośrodków, takich jak Kaiserswerth, Bethel czy Miechowice na Górnym Śląsku, gdzie działała słynna „Matka Ewka” czyli Ewa von Tiele-Winckler (ur. 31 października 1866 r., zm. 21 czerwca 1930 r.), była niemiecką diakonisą i działaczką społeczną pochodzącą z arystokratycznej rodziny na Górnym Śląsku. Nazywana „Matką Ewą” ze względu na swoją ofiarną służbę na rzecz potrzebujących, była założycielką Zakładów Opiekuńczych w Miechowicach (dzisiejsza dzielnica Bytomia), które stanowiły jedno z najważniejszych centrów diakonijnych na Śląsku. Wspomniano również o działalności diakonijnej Quistorpów w Szczecinie, określanej mianem „diakonijnego kapitalizmu”. Prelegentka omówiła szeroko także polską działalność diakonijną, będącą częścią europejskiej sieci Eurodiaconia od 1997 roku. Omówiono ponadto wybrane projekty pomocowe realizowane przez Fundację Ewangelickie Centrum Diakonii i Edukacji im. ks. Marcina Lutra we Wrocławiu. Fundacja prowadzi stację socjalną, wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego, a także programy pomocy przedmedycznej oraz projekty edukacyjne, takie jak „Klub dobrego rodzica”. W Ostródzie funkcjonuje natomiast „Ostródzka lodówka społeczna” oraz Domy Pomocy Społecznej „Miłosierny Samarytanin” i „Samarytanin”, oferujące wsparcie osobom starszym i przewlekle chorym. W ramach tej działalności prowadzone są również placówki opiekuńczo-wychowawcze dla młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych. Rozważania zakończono refleksją nad współczesnym znaczeniem diakonii, która łączy tradycję z innowacyjnym podejściem do niesienia pomocy, podkreślając chrześcijańską odpowiedzialność za budowanie sprawiedliwego społeczeństwa. Prelegentka odniosła się także do prężnej działalności niewielkiej liczebnie Poznańskiej Parafii Luterkańskiej i jej interesującej inicjatywy społecznej - Diakonijnej spółki zatrudnienia. Prof. Grzywacz wskazywała na aktywność małych wspólnot religijnych zaangażowanych w wielkie sprawy pomocy i wsparcia społecznego (Małe wspólnoty – wielka sprawa)

3. Przewodnicząca podziękowała prof. Grzywacz i zachęciła zebranych do zadawania pytań, dzielenia się refleksją. Jako pierwsza głos zabrała dr Garbacik, dzieląc się refleksją, iż ma wrażenie, że zaprezentowany temat jest ważny, ukazuje bowiem inkluzywny, misyjny charakter Kościoła, gdzie małe społeczności z resztą świata i sobą nawzajem, przejawiają wspólnotę wartości. Prof. Grzywacz potwierdziła, że dokumenty eurodiakoni, albo światowej federacji luterkańskiej zakładają, że wszystkie projekty są zawsze inkluzywne. Jako kolejna głos zabrała prof. Kromolicka dziękując za bardzo interesujące wystąpienie z uwagi na to, że sama śledzi wszelkie działania i zaangażowania społecznej filantropii. Następnie głos zabrała prof.

Siarkiewicz podziękowała za interesujący wykład, wprowadzający w bardzo różnorodną przestrzeń myślenia o tym, co nazywamy poradnictwem czy działaniami pomocowymi wspierającymi. Pani profesor podzieliła się refleksją dotyczącą dylematu przyglądania się takim praktykom pomocowym, zwłaszcza tym, które mają głęboką tradycję, bo trudno jest oddzielić to, co ma wymiar edukacyjny od tego, co ma wymiar poradniczy – wskazując na pewne napięcie między praktykami poradniczymi i edukacyjnymi, co buduje pewnego rodzaju transformację, dojrzewanie, rozwój u osób, które w nich uczestniczą. Jako kolejna głos zabrała prof. Wojtasik także serdecznie dziękując za ciekawy wykład, wskazując, iż poszerzył jej horyzonty dotyczące diakonii, poprzez pokazanie korzeni służby pomocy, wsparcia społecznego, działalności charytatywnej i socjalnej, które mają pomóc ludziom w potrzebie. Pani profesor zwróciła uwagę, na to, iż niewielu badaczy zajmuje się historią poradnictwa. Następnie głos zabrała dr Drabik-Podgórna, która podzieliła się refleksją na temat kształtu współpracy pomiędzy różnymi religiami w praktyce, wskazując, iż jej zdaniem, zadaniem religii zawsze jest misja, ewangelizacja, od której nie można oddzielić działań praktycznych. Jako ostatnia głos zabrała prof. Piorunek prosząc prelegentkę, o scharakteryzowanie poznańskich obszarów działań diakonii, co prelegentka szczegółowo uczyniła.

Następnie Przewodnicząca Sekcji, podsumowując wykład i dyskusję, która miała miejsce, wskazała na konieczność interdyscyplinarnego czy raczej transdyscyplinarnego namysłu nad praktyką poradniczą i pomocową, uwzględniającego szeroki kontekst historyczno-kulturowy refleksji teoretycznej i praktyki społecznej z tego obszaru.

Poruszoną kwestia stała się data kolejnego spotkania oraz prośba o informowanie sekretarza sekcji o związanych z tematyką Sekcji wydarzeniach na reprezentowanych przez Członków i Członkinie Sekcji uczelniach.

Protokołowała

Joanna Kozielska